

ЖАРОВСЬКА ОЛЕНА ПЕТРІВНА,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
педагогічних наук, професійної та початкової освіти
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ КЕРІВНИКА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ

Анотація: у статті розглянуто поняття «інформаційна культура» та визначено особливості інформаційно-аналітичної діяльності керівника в системі управління закладом освіти.

Ключові слова: культура, інформаційна культура, керівник загальноосвітнього навчального закладу, інформація, інформаційне суспільство.

INFORMATION AND ANALYTICAL ACTIVITY OF THE MANAGER IN THE MANAGEMENT SYSTEM OF THE EDUCATIONAL INSTITUTION

Annotation: the article examines the concept of "information culture" and defines the features of the information and analytical activity of the manager in the management system of the educational institution.

Key words: culture, information culture, head of a comprehensive educational institution, information, information society.

На сучасному етапі розвитку суспільства темпи інформатизації суспільства зумовлюють актуальність проблеми формування інформаційної культури особистості. Важливим етапом формування інформаційно-аналітичної діяльності керівника постає сформована інформаційна культура, котра дозволяє мати сукупність стійких навичок постійного застосування досягнень цивілізації. Інформаційна культура пов'язана із соціальною природою людини і є продуктом її різноманітних творчих досягнень.

Нині недостатньо вміти сприймати і накопичувати великі обсяги інформації, необхідно володіти раціональними технологіями роботи з

інформацією та уміти її застосовувати у повсякденній діяльності. Для застосування набутих знань та вільної орієнтації в інформаційному середовищі людина повинна мати високий рівень інформаційної культури як однієї зі складових загальної культури особистості [7].

Інформаційне суспільство розглядається у науковому дискурсі як суспільство, котре ґрунтується на інформації (Парламентська Асамблея Ради Європи, 1997); воно потрактоване як: комплексне поняття, у якому економіка, наука й культура є взаємодоповнювальними чинниками, а основний успіх пов'язаний із синергією усіх складових. Найголовнішим ресурсом розвитку суспільства є люди, їхні інтелектуальні, творчі, духовні здібності. Нині найбільш обмежений і найдорожчий ресурс – знання й компетенції. Завдання суспільства – створити умови для реалізації потенціалу кожної людини за допомогою інформації, знань, інформаційно-комунікативних технологій. Ці положення були відображені в документах Єврокомісії, а термінологія дещо змінена. Єврокомісія надала перевагу термінам «інформаційна інфраструктура» й «інформаційна супермагістраль» на противагу поняттю «інформаційне суспільство». У такому суспільстві починає виникати мозаїчна культура (вихоплена з певного історичного або культурного контексту) і з'являється мозаїчна ідентичність (котра складається іноді із протилежних ідентичностей, які суперечать одна одній), що набуває поширення завдяки новим формам комунікацій, включаючи медійні [1].

Актуальним нині є дослідження культурної системи в межах інформаційного суспільства та виявлення універсальності, котра притаманна усім культурам. Так, А. Новицький [5, с. 26] окреслює такі ознаки переходу постіндустріального суспільства до інформаційного: поняття «інформація» набуває нового значення; значний розвиток інформаційних та телекомунікаційних систем в усіх сферах життя людини; загальний доступ до мережі інтернет; зміни, пов'язані із зайнятістю населення, формування, становлення і розвиток новітніх суспільних відносин, створення новин суспільних конфігурацій, суспільних груп, суспільних відносин; при здійсненні досліджень в різних галузях науки використовується різноаспектне визначення наукових підходів для вирішення проблем теоретичного обґрунтування у сфері суспільних змін; створення новинномережевих субкультур, що притаманні віртуальним відносинам; можливість аналізу, планування

та наукового прогнозування суспільного розвитку, де найвищою цінністю є знання та інформація; різноманітність пізнавальних процесів, які зумовлені науковими дослідженнями у різних сферах науки; вивчення проблеми пізнання нових можливостей, що притаманні нашому суспільству, та співставлення знання та інформації з реальністю, дослідження умов вірогідності та істинності пізнання інформаційного суспільства; виникнення та розвиток специфічних суспільних інститутів, що притаманні новим інформаційним відносинам у суспільстві [5, с. 25].

Кардинальна зміна цілей соціального управління та істотне ускладнення його змісту і характеру висувають нині принципово нові суспільні вимоги до професіоналізму та особистісних якостей керівників, підвищують значення їхньої загальної та управлінської культури, розуміння глибинної сутності, які теж: неперервно розвиваються. Одним з найбільш динамічних її елементів виступає інформаційна культура. В умовах становлення і розвитку ринкової економіки та подальшої демократизації громадського життя процеси прийняття важливих і відповідальних управлінських рішень вимагають урахування і обробки великих обсягів інформації. Керівник не може прийняти ефективного рішення без системного аналізу проблемної ситуації та без всебічного урахування множини показників стану і характеру функціонування відповідної організації та зовнішнього відносно неї середовища [2].

Суб'єктом інформаційної культури може виступати як окрема особистість, соціальна група, так і колектив загалом. На особистісному рівні інформаційна культура покликана гармонізувати внутрішній світ суб'єкта шляхом вироблення раціональної інформаційної поведінки, що дає змогу досягти рівноваги в інформаційно-комунікаційному взаємообміні з середовищем, яке ґрунтується на комп'ютерних і телекомунікаційних засобах. Важливим чинником сучасної людини суспільства знань є володіння інформаційним світоглядом, усвідомлення власних інформаційних потреб, переконань, ідеалів, принципів пізнання у світі інформації. На груповому рівні інформаційна культура постає відображенням групових інформаційних потреб, зокрема, у освітній сфері, серед інших, це «уміння користуватися інформаційними технологіями, комп'ютерна грамотність; знання про інформацію та інформаційне середовище;

вміння та навички працювати з інформацією; будувати свою інформаційну діяльність та поведінку» [4].

У діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу використовують інформаційні технології опрацювання даних (щодо заходів, що проводяться в закладі, складання звітів з усіх видів діяльності та оформлення документів), інформаційні технології управління (планування діяльності, аналіз, контроль) та інформаційні технології підтримки прийняття рішень. Керівник повинен мати достатній обсяг інформації про стан і розвиток усіх підсистем організації з метою здійснення управлінського впливу та забезпечення продуктивності аналітичної діяльності.

Рушійною силою, що спонукає керівника до оволодіння інформаційною культурою, є, перш за все, необхідність бути зразком для наслідування, утверджувати власну обізнаність щодо будь-яких аспектів діяльності колективу та закладу, мати можливість надавати необхідну інформаційну, методичну, психологічну і т. ін. підтримку підлеглим, якщо вона необхідна та пов'язана з професійною діяльністю. Загальновідомо, що авторитет керівника нерозривно пов'язаний з визначенням його високих професійних умінь, набором особистісних якостей, сприйманням у колективі як найкращого співробітника, здатного замінити будь-якого підлеглого та власним прикладом показати шляхи досягнення більш високих результатів діяльності [6; с.25].

В управлінській діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу виокремлюють інформаційну, економічну, професійну, методологічну, наукову, методичну, технологічну, організаційну та інші види культур, діалектично пов'язані з усіма елементами культури особистості (розумовим, моральним, естетичним, комунікативним, соціальним, психічним, фізичним тощо), яка є інтегральним складником інших видів культури і водночас включає їх [3, с. 22].

Отже, одним із видів культури, якими повинен володіти керівник загальноосвітнього навчального закладу, є інформаційна.

Список використаних джерел

1. Жаровська О.П. Культурологічні універсалії в інформаційно-комунікативному суспільстві. «Грамотичні читання – Х»

- Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції, Вінниця, 2019. URL : <https://jgch.donnu.edu.ua/issue/view/211>
2. Інформаційна культура керівника як чинник ефективності управління. URL : <https://studfile.net/preview/5483284/page:42/>
 3. Калініна Л.М. Теоретико-прикладні аспекти формування інформаційної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу: монографія / Л.М. Калініна. К. : Педагогічна думка, 2012. 160 с.
 4. Ломачинська Ірина, Ломачинський Богдан. Роль інформаційної культури в системі управління знаннями університету. Освітологічний дискурс, 2021, № 1 (32) С. 19-26.
 5. Новицький А. М. Феномен «інформаційного суспільства як об'єкт наукового дослідження. Інформація і право. 2011. № 1. С. 25-29.
 6. Ростовська В.І. Формування інформаційної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу Innovative solutions in modern science № 4 (4), 2016. С. 24-36.
 7. Федоров Д.М. Інформаційна культура педагогів і керівника сучасного закладу освіти URL : <https://vseosvita.ua/library/metodicna-dopovid-na-temu-informacijna-kultura-pedagogiv-i-kerivnika-sucasnogo-zakladu-osviti-482777.html>